RELATIO
FACTA IN CONSISTORIO SECRETO CORAM S.D.N.
GREGORIO PAPA XV.
A FRANCISCO MARIA EPISCOPO PORTVENSI S.R.E. CARD. A MONTE

DIE XXIV. IANVARII M.DC.XXII.

SVPER VITA, SANCTITATE, actis Canonizationis, & miraculis

BEATI FRANCISCI XAVIER
E SOCIETATE IESV.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, Apud Hæredem Bartholomæi Zannetti.

Anno M.DC.XXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

DIVINAE prouidentiæ conſilio ſtatutum eſt, Pater Beatiſſime, vt Chriſtus Deus, & homo ineffabili myſterio in tempore de Virgine natus, ſuæ legis ſplendore humanum genus ad ſalutem illuſtraret: quem propterea Aeterni Patris nomine ita Iſaias alloquitur: *Ecce dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ.* Non tamen omnibus per ſe ipſum Chriſtus hoc beneficium contulit: ſed intra Iudææ fines ſe continuit; inde verò Apoſtolos, tamquam Sol ſplendidiſſimos radios, miſit in vniuerſum mundum prædicare Euangelium. nec Apoſtoli electi à Deo nuncij omnes orbis terræ prouincias peragrarunt. Sed cum falli non poſſit diuini Oraculi vox, quæ de illis prædixit: *In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.*: Apoſtolis Apoſtolici viri ſucceſſerunt, qui ab hac Sancta Sede miſſi Chriſtum Dei ſalutem, ac veram mundi lu-

di lucem alijs ſubinde prouincijs prædicarunt.

Hos inter Seruus Dei Franciſcus Xauerius ita eluxit, vt in eo diuini Oraculi pars illa impleta eſſe videatur; *Et in fines orbis terræ verba eorum.* Diuino enim beneficio ſegregatus in Euangelium Dei, qua immenſa patent Oceani littora ad orientem ſolem, deduxit ſonum Apoſtolorum, *Et in fines orbis terræ verba eorum*. Nam vt taceam Indos, Brachmanas, & Malabares, ad quos aliqua Euangelij fama olim emanauit, & multorum ſæculorum ætatibus obliterata Xauerij prædicatione reuixit: ipſe primus Parauis, Malais, Iais, Acenis, Mindanais, Moluccenſibus, ac Iaponibus apoſtolico ſane ſpiritu, & virtute Euangelicæ lucis fulgorem induxit, & ſalutem annunciauit. Vltra quas prouincias ad orientem ſolem nihil reliquum orbis terrarum habet.

Nuncius tamen ille hinc diſceſſit apoſtolicus, à Paulo III. Pontifice Summo miſſus, vt illis gentibus ſalutem nunciaret: & Apoſtolus inde reuertitur. hoc enim nomen apoſtolicis factis primùm in Luſitania obtinuit; deinde in India, Iaponia, Sina, & reliquis Orientis prouincijs conſeruauit: communi enim omnium conſenſu nonniſi Apoſtolus nominatur. Meritoque tam honorifica appellatione dignus cenſetur, qui

Digitized by Google

apoſtolicoq; ſane ſpiritu in tot prouincijs Euangelium prædicauit; ita Domino cooperante, & ſermonem Serui ſui confirmante ſequentibus ſignis, vt multa centena hominum millia doctrina, & miraculis Apoſtolorum miraculis ſimillimis, ab idolorum ſeruitute ad veram libertatem filiorum Dei traduxerit, in fide inſtituerit, & propria manu baptizauerit; inter quos Reges, ac Principes non pauci numerantur. Quod Apoſtoli nomen, ab hominibus Seruo ſuo tributum inſigni miraculo Deus confirmaſſe videtur: cum illi non ſolum miraculorum, ſed etiam linguarum dona conceſſerit; quibus olim Apoſtolos Hieroſolymis ad prædicationem Euangelij armauit.

Apoſtolus igitur ad hanc Sanctam Sedem reuertitur, qui Apoſtolicus Nuncius ab illa miſſus eſt, vt fructum afferret: & fructus eius manet; quem tu Summe Sacerdos benedicas, & Deo offeras. illius enim fructus ſunt tot millia hominum Catholicæ Eccleſiæ aggregata; tot illuſtrium virorum victoriæ, qui in illis prouincijs, in quibus Euangelium prædicauit, pro fide tuenda ſanguinem profuderunt, hodieque profundunt; conſtantia, & patientia, qua innumeri confeſſores inter acerbiſſimas perſecutiones fi-

dem tuentur. illius etiam fructus eſt nomen, & ſama, quam apoſtolicæ ſanctitatis vbique obtinuit, & deſideria totius Eccleſiæ de illius Canonizatione. nulla etiam natio eſt in orbe christiano, quæ Xauerium eximie ſanctum non prædicet, cupiatque plenos illi Beatorum honores ab hac Sancta Sede pro tantis meritis tandem decerni.

Hæc igitur celebris fama, communiſque Eccleſiæ vox, ac deſiderium, Pauli V. fel. rec. animum inclinarunt, vt ad preces totius Societatis IESV, illiuſque Præpoſiti Generalis in ordinem ad Canonizationem de vita, & ſanctitate huius heroici viri, iuxta ſacros Canones inquiri iuſſerit: propterea que fabricatis proceſſibus de iure, ac ſtylo neceſſarijs, illiſque maturè per plures annos diſcuſſis, hodie in eo ſtatu cauſa verſatur; vt legitimè inſtructa videatur. & iuſſu S.V. coram ampliſſimo Sacro Senatu illius ſtatum relaturus, breuitati conſulendo, tripartito ordine illum explicabo.

Primo, vitam, actiones heroicas, virtutes huius Serui Dei proponam.

Secundo, res in huiuſmodi cauſa ordinatim geſtas.

Tertio, miracula inſignia à Deo eius interceſſione

ſione facta: vt ſi priora duo S.V. approbatione digna eſſe iudicauerit, & hanc poſtremā partem recenſendam decreuerit: rogatis de more ſingulorum Reuerendiſſimorum DD. meorum ſententijs; quid pro Dei gloria, & Catholicæ fidei exaltatione magis expediat, deliberare, & ſtatuere poſſit.

DE VITA.

IN ea Nauarræ parte, quæ trans Pyrenæum montem ad Hiſpaniam pertinet, natus eſt Seruus Dei Franciſcus Xauerius anno Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo, in caſtello Xauier, à nobilibus parentibus Ioanne Iaſſo regij eiuſdem prouinciæ conſilij præſide, & Maria Azpilcueta Xauerij oppidi, & aliorum circa locorum dominis; à quibus piè educatus, & chriſtianæ diſciplinæ rudimentis diligenter inſtructus, vbi ætas adoleuit, Lutetiam Pariſiorum miſſus eſt; vt in celebri illa academia litterarum ſtudijs animum excoleret. Cumque de eo domum reuocando pater cogitaret; Maria Magdalena Franciſci ſoror, quæ Gandiæ diſcalceatarum Virginum

magna ſanctitatis fama Monaſterium regebat, de patris conſilio, ac fratris futura gloria diuinitus edocta, ad patrem ſcripſit: Pariſijs Franciſcum omni ope foueret, vt in ſtudijs pergeret, etiam ſi opus eſſet domeſticum cenſum in ea re exhaurire: quia nimirum electus à Deo noui orbis Apoſtolus erat.

Pariſijs ergo amicitiam contraxit Franciſcus cum Ignatio Loyola Societatis IESV poſtea parente, & fundatore; qui eum ad diuinam gloriam procurandam ſocium à Deo multis obtinuit precibus, & lacrymis: ſpiritualibuſque exercitationibus inſtruxit. Quibus ille tantum profecit; vt Euangelicæ perfectionis amore incenſus, ſæculi honoribus, ac diuitijs contemptis, durum, ac vile vitæ genus eodem B. Ignatio duce animosè aggreſſus ſit, & conſtanter proſecutus. Victum emendicando quærebat; orationi, & diuinis rebus vacabat ſemper; corpus ieiunijs, alijſque pœnis affligebat.

Egreſſus Pariſijs in Italiam venit; & dum peregrinandi in Palæſtinam tempeſtatem expectat cum ſocijs, vt Turcarum conuerſioni ibi incumberent, cuius rei voto ſe aſtrinxerant: Venetijs, Bononiæ, alijſque vrbibus præclaro ſanctitatis exemplo, & ſpiritus ardore, concio-

nando,

nando, alijſque pietatis, & charitatis officijs proximorum ſaluti indefeſſo incubuit ſtudio. Venetijs ad titulum paupertatis ſacerdos creatus, magno humilitatis, & charitatis exemplo ægrotis in hoſpitali domo inſeruiuit, illis familiaribus aſſiſtens; quorum aſpectum propter inſanabiles morbos, ac vulnera reliqui ferre non poterant. & vt glorioſiorem de ſe victoriam reportaret, ſæpe aquam hauſit, qua illorum vulnera lauerat.

Sublata igitur nauigandi eo anno ſpe, Romam cum alijs ſocijs venit, quemadmodum inter omnes conuenerat; vt ſe Summo Pontifici ſiſterent, offerrentque in quaſcumque vellet prouincias amandare ad proximorum ſalutem procurandam; vitamque hìc ſpiritualibus exercitationibus, ac laboribus pro diuina gloria ditiſſimam, cæterum pauperrimam, & aſperam dum agerent, iactis primis Societatis IESV fundamentis, Ioannes Luſitaniæ Rex, Orientalis Indiæ conuerſioni maxime intentus, à Paulo Papa III. ſuppliciter petijt, vt ex Ignatij ſocijs, quos ſanctitatis, & doctrinæ fama ad eam expeditionem aptiſſimos iudicabat, aliquos ſibi mitteret, qui Euangelium vaſtiſſimis illis in prouincijs promulgarent.

In quam rem Ignatius, cui Summus Ponti-

fex

Digitized by Google

ſex negotium commiſerat, Franciſcum nominauit: qui Apoſtolici Nuncij dignitate, ac poteſtate à Pontifice inſtructus, Indiæ Apoſtolus iuxta ſororis vaticinium à Deo electus, ſine mora proficiſcitur: eaque ſanctitatis, & Apoſtolici ardoris ſigna exhibuit in Luſitania, vt communi omnium voce Apoſtolus dictus ſit. quod nomen non ſolum ipſe dum vixit, & poſt obitum obtinuit; verùm in illius memoriam, ac venerationem, quà Luſitanum imperium per Europam, Africam, Aſiam, & nouum patet orbem, omnes de Societate IESV Apoſtoli nominantur. tantum enim fidelis Dei ſeruus apoſtolicis factis, & ſanctitate promeruit, vt non ſolum ſibi glorioſum nomen, ſed ſuis etiam comparauerit.

Ex Luſitania in Indiam ſoluit: nec vllis regij Prætoris precibus adduci vnquam potuit, vt viatici nomine aliquid acciperet præter vilem centonem. Mendicando victum quærebat in naui: in publico dormiebat, nautico fune pro lecto vtens: ægrotis omni ope ſemper præſto erat; illis cibos, ſi indigerent, non ſolum à ditioribus procurabat, ſed propria etiam manu, & induſtria parabat, ac diuidebat, non veritus etiam illorum veſtes lauare, aut aliquod officij genus, quamuis viliſſimum, illis exhibere; in quibus

pru-

Digitized by Google

prudens Chriſti ſeruus ipſum Chriſtum ſemper agnouit, & veneratus eſt. Vt ſacramenta illis miniſtraret, periclitantibus adeſſet, & mœrentes ſolaretur, totas noctes vigilabat indefeſſus, diebus in ſummo labore, & oratione tranſactis. vnde aliqui dicere ſoliti ſunt, Franciſci delitias eſſe præter orationem, ægrotis inſeruire. Quod viuendi inſtitutum non ſolum in hac, ſed in omnibus nauigationibus, in quibus deinceps magnam vitæ partem poſuit, conſtantiſſime retinuit. Nec ſolum in mari eius charitas ita in pauperes, & ægrotos eluxit, ſed dum in vrbibus moraretur, nihil ab hoc inſtituto vnquam remiſit. Quin omnibus omnia factus, vt Chriſto omnes lucrifaceret, reliquos homines, qui vel propter pinguiorem fortunam, vel propter valetudinem ea opera non indigebant, alijs non minoribus officijs proſecutus ſemper eſt; nullique vnquam labori pepercit, quo proximorum ſaluti prodeſſe poſſet.

Indiam vt attigit poſt tàm longam nauigationem, quæ annum tenuit, curando corpori nullum tempus dedit; ſed ignem, quem in illas prouincias mittere venerat, ſtatim cœpit ſpargere. Pueros, ac rudem plebem per vrbem tintinnabulo vocabat, cogebatq. in aliquam Eccle-

ſiam,

ſiam, in qua omnes doctrinam chriſtianam edocebat ea ſpiritus efficacia, vt altiſſimè in omnium corda penetraret, veluti doctrina ipſa Apoſtolorum. Orationes per plateas, ac domos vt decantarent, omnibus perſuaſit, & in domibus ſuis familiaribus eas traderent. Qui mos ab eo inductus, hodie in India; magna Dei gloria, perſeuerat.

Adultos ad confeſſionem, ac pœnitentiam peccatorum, chriſtianæque vitæ ſanctitatem omnibus officijs inuitabat. ethnicos ab idolorum ſeruitute ad veram filiorum Dei libertatem indefeſſo ſtudio, & per aperta vitæ diſcrimina vocare nuſquam deſtitit, in ignotas, & abditas penetrans prouincias, nudis ſæpe pedibus, laceris veſtibus, & mendicis. Qua in re ita ſerui ſui conatibus Deus adfuit, clariſſimis, & Apoſtolorum ſimilibus miraculis ſermonem illius vbique confirmans, & interius auditorum corda mouens: vt multa centena hominum millia ad fidem conuerterit, & baptizauerit, multos vitiorum cœno pertinaciter immerſos, magnis ad id ſuſceptis peregrinationibus, nauigationibus, & corporis afflictionibus, extraxerit.

Multa ſunt Regna, Prouinciæ, & Inſulæ, per quas Cæli, ac Romanæ Sedis Nuncius verbum

Dei

Digitized by Google

Dei ſeminauit. Tandemque dum aditum Euangelio quærit in vaſtiſſimum Sinarum imperium, laboribus ſupra humanas vires pro Dei gloria fractus, & cæleſti Chriſti videndi ardore extenuatus, in Sanciano deſerta inſula ad patriam, & nuptias Agni euocatus fidelis ſeruus, in gaudium Domini introiuit.

DE VIRTVTIBVS.

APostolici huius viri clariſſimarum virtutum inſignibus excellens ſanctitas per RR. PP. Rotæ Auditores firmata, & per Sacram Rituum Congregationem legitimè comprobata, aperte ex dicendis manifeſtatur.

DE FIDE.

FIdes in excellenti gradu in eo floruit; quam non ſolum per Sacramentorum deuotam ſuſceptionem, & indefeſſam miniſtrationem profeſſus eſt: ſed heroicis etiam operibus; ſuſceptis ad eam prædicandam per barbaras, & ignotas prouincias, ac maria magnis peregrinationi-

tionibus & nauigationibus. per aperta vitæ pericula, & ſine vllo humanæ opis auxilio; exprimens in ſe ipſo Euangelicæ doctrinæ, quam prædicabat, puritatem, & ſanctitatem. Attulitque eius fides in millia millium per vaſtas illas prouincias propagata; & allatura in poſterum eſt fructum benedictionis in horrea Domini. Ex quibus rebus ea virtus eminenter in illo claruiſſe patet.

DE SPE.

FIrmiſſimam habuiſſe ſpem planum eſt, cum in eo omnia illa abundanter concurriſſe probentur, quæ cum tali ſpe indiſſolubili nexu ſociantur: nempè Deſpectus temporalium rerum, voluntaria ærumnarum Perpeſſio, Aggreſſio difficilium, Securitas in periculis, Gaudium in aduerſis. Nam Deſpectus temporalium apparet, quòd ſpretis mundanis honoribus, diuitijs, feudalibus caſtrorum ſucceſſionibus, dignitatibus, & commodis humilem vitam, religioſamque paupertatem ſub obedientia in viridi ætate eſt amplexus. Quo ad voluntariam ærumnarum Perpeſſionem; euidentiſſime conſtat illa: quia cunctis reiectis commodis, ærum-

Digitized by Google

nas plurimas, maximoſq. labores propter Chriſtum voluntarie ſuſcepit, vt inferius ſuo loco deſignabitur: ita vt quanto maiòres illius fuerunt labores, & grauiores ærumnæ, tanto etiam in eo feruentiorem ſpem fuiſſe affirmandum ſit. Quo ad Aggreſſionem difficilium, illam docent plurima ardua, difficilia, & humanas vires prorſus excedentia, quæ toto vitæ curſu perfeciſſe probatur; inter quæ vnum tantum, ne longior ſim, narrandum cenſui. videlicet admirabile illud: quòd, cùm magnis itineribus per montium cacumina numeroſus Badagarum exercitus in Regnum Trauancoridis, atque Promontorium Comorini furens excurreret in ruinam Chriſtianorum, quos ipſe baptizauerat; Xauerius ſolus, inuictæ in Deum fiduciæ clypeo tectus, obuiam barbaris proceſſit, militeſque ſeuerè increpauit. Stetit illicò exercitus immobili veſtigio, nec progredi vlterius potuit. quin etiam ducibus pergere volentibus reſpondebant milites, progredi ſe nequaquam poſſe, & cernere è regione aſtantem cum Xauerio virum quendam magnum, & maieſtate terribilem, nigra veſte indutum, qui eos terrebat: neque ardorem ex vultu atque oculis emicantem ferre ſe diutius poſſe. Quod cum ipſi etiam duces

experi-

Digitized by Google

experirentur, retroceſſit totus exercitus, atque ab incepto deſtitit; victorque Xauerius Chriſtianos, quos Chriſto pepererat, à cæde, & rapinis liberauit.

Aggreſſionem difficilium oſtendunt etiam cum admiratione tot peregrinationes ſuſceptæ ad infideles populos, incognitos, & barbaros cum aperto vitæ periculo, ſolo ſtudio diuinæ gloriæ propagandæ. Securitatem in periculis in illo floruiſſe certiſſimum eſt, cùm probetur ſine cura fuiſſe in medijs curis, & ſæpius ſine metu fuiſſe imminente naufragio, ſecurum ingruentibus hoſtibus, ſecurum in infirmitatibus ipſis: ita vt firma ſpes in Deo, quæ in illo vigebat, certam ſecuritatem in periculis ei præſtaret non ſecus, quàm anchora naui in fluctibus præſtat; & in Domino confidens nihil timeret, poſſetque cum Dauide canere: *Si exurgat aduerſus me prælium, in hoc ego ſperabo*.

Poſtremo quoad gaudium in aduerſis, illud eminenter probat continua hilaritas animi, promptaque voluntas, quibus non ſolum ſine mœrore, ſed cum Apoſtolo ad Rom. 5. glorians in ſpe filiorum Dei, tot labores, & ærumnas, ac pericula, & aduerſa paſſus eſt, iuſtè, ac piè viuens in hoc ſæculo, expectans beatam ſpem, & aduen-

tum

Digitized by Google

tum magni Dei,qui ſeruum, quem vigilantem, & laborantem cum gaudio inuenerit, ad gaudium vocat æternum.

CHARITAS.

CHaritatem, virtutum præſtantiſſimam, Seruum iſtum Dei habuiſſe in eminenti gradu tàm erga Deum, quàm erga proximum, euidenter probatum eſt.

DE CHARITATE IN DEVM.

NAm quoad Deum, Charitatem illius oſtendit exacta obſeruantia mandatórum ipſius etiam Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti approbatione, qui dixit Ioan. 15. *Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt, qui diligit me*. Quàm exactè verò fidelis iſte ſeruus Domini mandata ſeruauerit, colligitur ex puritate conſcientiæ, ex aſſidua meditatione diuinæ legis, ex horrore cuiuſque etiam leuiſſimæ tranſgreſſionis, ex ſtudio quod adhibebat, vt ab alijs diuina præcepta ſeruarentur, ex voluntaria paupertate, caſtitate, & obedientia: in quibus tantum excelluit, vt non ſolum is, qui ex ad-

Digitized by Google

uerſo eſt, nihi habens de illo dicere, obmuteſceret; ſed omniũ lingua, ac vocibus, tam à chriſtianis, quàm ab idololatris non niſi Sanctus communiter diceretur. quæ fama non niſi exactiſſima diuinæ legis obſeruatione colligi poteſt.

Probant eandem charitatem frequentia, & familiaria colloquia, quæ longa, & quàm aſſidue cum Deo habebat. in quibus Dei amore taliter incendebatur, vt ſæpe vultu inflammato, oculis ad cœlum affixis, diuinitus à terra eleuaretur: quaſi in cœlum, vbi erat illius theſaurus, & propterea cor, etiam corpus raperetur. & ſæpè non valens reſiſtere abundantiæ dulcedinis diuini amoris, clamauerit: SATIS EST DOMINE, SATIS EST.

Oſtenditur eadem Charitas per extinctionem timoris in ſubeundis periculis, & arduis operibus aggrediendis amore Dei. nam perfecta Charitas foras mittit timorem. ille verò tantum abſuit à timore, vt propter Deum non timuerit naufragium, peregrinationes per inuia, & deſerta loca non formidauerit, nec feros ethnicorum mores expauerit; quamuis ab omnibus vno conſenſu exitium ſibi imminere denunciaretur. Nec minus elucet eius eximia in Deũ Charitas ex contemptu rerum humanarum, & mortis;

qui

Digitized by Google

qui in tota huius Serui Dei vita ita elucet, vt verè cum Apoſtolo poſſet dicere: *Quis nos ſeparabit à Charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum*, &c. *in his omnibus ſuperamus propter eum, qui diligit nos.*

Nec minus eandem teſtabatur Charitatem, continuò de Deo meditando, dulces de illo ſermones habendo, cunctos ad illius amorem hortando. iaculatorias orationes ex inflammato pectore etiam in medijs turbis emittebat tanta dulcedine; vt audientes ad Dei amorem accenderet: quin & dormiens in has voces frequenter erumpebat. MI IESV, DVLCIS IESV: non ſolum in vigilia, ſed in ſomno IESVM in ore, & corde habebat. quod ardentiſſimæ charitatis ſignum eſt clariſſimum.

DE CHARITATE IN PROXIMVM.

CHaritas verò in proximum feruentiſſima in eo probatur non ſolum ex præmiſſis de Charitate erga Deum: ſed etiam ex pijs operibus, in quibus ſe continuò exercuit, ſeruiendo ægrotis hoſpitalium locorum, illis cibum proprijs manibus miniſtrando, ſordes illorum purgando, lectulos verſando, & ſternendo. ſinu

Digitized by Google

amplexuq. fouebat quantumuis vlceroſos, & tabidos; cum illis crebrò pernoctabat; extremum agentibus ſpiritum aſſiſtebat; mortuos abluebat, & ſepulturæ tradebat; omniaq. alia quantumuis vilia ſeruitia, & charitatis officia eiſdē præſtabat indeſeſſus Dei Seruus, omnibus omnia factus.

Nec minus eadem Charitas in proximos colligitur ex beneficentia, qua maximè eluxit in pauperes, illis non ſolum quæ habebat benignè diuidendo: ſed etiam ab alijs; vt illis daret, ſæpiſſimè oſtiatim poſtulando: omnia in egenos, & deſolatos diſtribuendo tanto amoris ſenſu, & voluptate; vt non ſolum Pater pauperum communiter diceretur: ſed etiam illius delitias pauperes eſſe, & orationem permulti affirmauerint. Eximia pietate fuit erga carceratos. illos crebrò viſitabat, verbis conſolabatur, cibo potuq. reficiebat, ſpirituali alimonia confirmabat, cauſamq. illorum, quantum modeſtè poterat, agebat. idque tàm ſedulo, vt ſæpiſſimè domum rediret poſt occasũ ſolis; quin tàm longa ſentiret ieiunia, cuius potiſſimus cibus erat Chriſti voluntatem facere.

Ardentem etiam Charitatem in proximos probauit per tantum tempus pueros chriſtianæ fidei elementa docendo; rudibus adultis chriſtianam legem vberius explicando; peccatores omni

conatu ad officium reuocando; infidelibus diſcuſſis errorum tenebris Euangelicam lucem aperiendo; vehementiſſimo zelo animarum, quo ſemper flagraſſe oſtendunt ſatis quæ hactenus diximus, & alia charitatis officia; quibus nil aliud quærebat, præter animarum ſalutem; quas ita diligebat; vt ſanguinem pro illis dare paratum ſe eſſe oſtenderet ipſis periculis, & laboribus, quos intrepidus ob illarum ſalutem aggrediebatur, armatus Domini exemplo, qui *Prior dilexit nos, & lauit nos à peccatis ſanguine ſuo*.

DE ORANDI STVDIO.

HAbuit hic Seruus Dei eminenter orandi ſtudium, quod charitatem indiuiduè comitatur: cum nemo amet, qui non cupiat cum eo eſſe, & agere, quem amat; cumque per orationem cum Deo ſimus; & agamus. Excelluiſſe igitur illum tàm in vocali, quàm in mentali oratione probatur, non ſolum ex frequenti aſſiduitate, ſed etiam ex feruenti efficacia, & delectatione, quibus orare ſolitum fuiſſe conſtat. Tantum enim ei cordi fuit aſſidua frequentia orandi; vt nullæ difficultates, nullæ occupatio-

Digitized by Google

nes, nulla negotia quamuis ardua, nullumque tempus illum ab ea retrahere poſſent, vbicunq. locorum eſſet. quòd ſi aliquando ſolitum, & præfinitum tempus orandi, & meditandi propter occupationes, quas Eccleſiarum ſollicitudo, & proximorum amor ingerebant, defluxiſſet; aliud pro illo reponebat: & cum aliter non poſſet, illud nocturnæ quieti ſubtrahebat; noctes integras ſubinde orationi dans, vel maiorem illarum partem. Sæpiuſque obſeruatum fuit, poſt graues, & multiplices diurnos labores à media nocte, vſque ad lucem oraſſe, Chriſti exemplum ſecutum, qui pernoctabat in oratione Dei; immo in medijs etiam ipſis tempeſtatibus nihil commotus animo orationem continuabat. De nocte ſurgens in hortis domorum Societatis deprehenſus fuit ſæpe; vbi libero, & fulgenti cælo fruens totus in contemplationem diuinæ pulchritudinis rapiebatur: & vt diutius hoc potiretur bono, binas tantum, vel ad ſummum ternas horas quieti dabat; vt reliquum temporis meditando, orandoq. conſumeret.

Feruens autem efficacia cum delectatione in orando ſatis demonſtratur, tàm ex prolixitate orandi per integras noctes, vt ſupra; quàm ex illius externa facie, ex qua in ipſo actu ardor

oran-

orantis ità apertè emicabat; vt totus cœleſti quodam igne exardeſceret, ac in præſentes quoque flammas pietatis emitteret; qui illius aſpectu ad pietatem, & Dei amorem accendebantur. Illam etiam probat extaſis, quam patiebatur orans, & miſſam celebrans; ita vt planè à ſenſibus abſtraheretur, nec miniſtrum veſtem identidem ſuccutientem aduerteret, nec ad ſe rediret niſi poſt horam. Orando talibus affluebat gaudijs; vt vix illis ferendis mortale pectus ſufficeret: & ob id auditus ſæpe fuit dum ſecreto oraret dicens: *Non plus Domine; ſatis eſt Domine*; & ſimilia, de quibus iam diximus.

DE HVMILITATE.

HVmilitatis dono, Sanctitatis fundamento, ampliſſime dotatum fuiſſe oſtenditur; cum in interna, & externa mirificè excelluerit.

Ac primo demiſſiſſimè de ſe ipſo ſentiebat; ſe viliſſimum omnium, & peccatorem maximum reputabat; omnibus inferiorem ſe eſſe affirmabat; & nihil erat tam vile, & abiectum, quo ſe dignum non putaret; nihil honorificum, quo ſe indignum non iudicaret; ita vt nulli præeſſe vellet, ſed omnibus ſubeſſe cuperet, om-

neſque propterea vt ſuperiores reuereretur.

Secundo eandem probauit humilitatem honorifica quæque penitus ſpernendo, ad ſuas laudes, non ſecus ac alij ad probra, erubeſcens. ſi quid eſſet vnde laus ipſi aliqua poſſet peruenire, vt in faciendis miraculis, ſtudioſè id factis, & verbis cœlabat, & ſociorum, aliorumque meritis, & interceſſionibus adſcribebat.

Auctoritatem ampliſſimam Legati Apoſtolici, qua inſtructus in Indiam miſſus fuerat, non ſolum non iactauit: ſed data opera texit, quaſi gladium in vagina: adeo vt per decem annos nemo illum Nuncium Apoſtolicum ſciuerit, præter Epiſcopum Goanum: nec niſi ſemel, vltimo quaſi remedio ad Dei gloriam procurandam, ea poteſtate vſus eſt, re prius cum Epiſcopo Goano communicata, & illius permiſſa arbitrio.

Eadem humilitas oſtenditur ex propria ſui abiectione: nam Chriſtum imitatus, cum diues eſſet, omnium egenus fieri voluit; & dum lautè ex ſuo poſſet, ex alieno precariò victitare maluit, abiectiſſimo veſtitu ſemper vſus. Patet etiam ex quotidianis exercitijs, & actionibus, quibus ſollicitam operam præſtitit tàm in Indica nauigatione, quàm in domibus hoſpitalium Indiæ, viliora quæque miniſteria, vt iam dictum

eſt,

Digitized by Google

eſt, hilariter & ſponte eligendo: ex humili reuerentia oſtenditur; qua ſemper veneratus eſt Epiſcopos, Sacerdotes, & ſuperiores quoſcumq; adeo vt, cum B. Ignatio ſuo ſuperiori ſcriberet, nonniſi genibus flexis ſcriberet reuerentiæ cauſa. Multaque ſunt alia, ex quibus planiſſime colligitur, Christi veſtigia Xauerium fuiſſe ſecutum, qui de ſe dixit: *Mitis ſum, & humilis corde.*

DE PAVPERTATE.

PAupertatem Euangelicam, quam vouit, perfectiſſimè ab illo ſeruatam fuiſſe demonſtrat ratio vitæ, quam ſemper ſeruauit in victu, veſtitu, ſuppellectili, itineribus, habitatione. Victus namque fuit parciſſimi; non eo ſolum, vt corpus affligeret: ſed etiam, vt voto paupertatis ſatisfaceret; vtque verum pauperem ageret, quodcumque ſibi ab alijs vltro ſubminiſtrabatur, & ea quæ ſolitus erat ipſe per ſe mendicare, alijs pauperibus diſtribuebat, contentus ipſe quolibet vili cibo, & pane obuio: vt latius dicemus dum de pœnitentia agetur.

In veſtitu verò non minus tenax paupertatis apparuit. erat enim plerumque attritus, reſar-

tus,

Digitized by Google

tus, & aſſumentis varijs interſectus; in ſumma, optimarum veſtium copia, quæ certatim illi ab omnibus offerebantur.

In ſuppellectili præterea eius paupertas valde reſplenduit. Eius in cubiculo nihil aliud elucebat, niſi ipſa paupertas: nudi namque erant parietes: lectulus potius ad arcendum ſomnum aptus; quàm ad conciliandum, vt pote ſine culcitra, ſine lodicibus, vilibus tantum ſtragulis, duro ceruicali adiuncto: & præter iſta non aliud quidpiam erat in cubiculo, quàm pauci libri ſibi, vel alijs neceſſarij.

In itineribus conficiendis, quæ tam longa, tam multa, tam difficilia fuere, tot longinquis peregrinationibus in vltimas terras ſuſceptis, ſtudiú paupertatis ſuum maxime probauit; nullo alio vectore, quàm baculo pro equo, & vehiculo vſus eſt, pedes ſemper incedendo, & non rarò ſine calceis, ſine alio tegumento plantarum. Viaticum non in pera, & ſacculo, ſed in Dei benignitate, & aliena pietate repoſitum habebat; nullum ſecum ferre ſolitus; niſi vbi per deſerta, & inuia loca eſſet incedendum; & tunc nil aliud parabat quam cibum caſtrenſem, & caſtigatiſſimum. Et in toto longo, ac impedito itinere Meacenſi aſſa tantum victitauit oriza. Nec via-

Digitized by Google

toriæ veſtes luculentiores erant, quàm cibus. adeò pannoſus ſe in viam dabat, vt aliquando pueris ridiculò eſſet. E Luſitania in Indiam ſoluens, precario ſemper in naui victitauit: nec ab illo inſtituto precibus Regij Prætoris vllatenus abduci paſſus eſt. Idem inſtitutum in nauigationibus reliquis ſeruauit: nunquam aliò diuertere ſolebat; quàm in publicas domos hoſpitalium: vt quemadmodum precario veſcebatur: ita mendicato hoſpitaretur. hoc in Italia, hoc in Luſitania, hoc in India ſemper præſtitit.

DE MORTIFICATIONE, ac Pœnitentia.

MOrtificationis ſtudium, & opera pœnitentiæ in eo tales fuiſſe conſtat; quales ad inſignem, & excellentem requiruntur ſanctitatem.

Primo, eximia fuit in eo abſtinentia cibi; cum non ſolum carnis, & vini; ſed etiam panis triticei vſum procul à ſe abdicauerit. In priuata domo, & quoties apud alios non veſceretur; de induſtria inſulſis, & vilibus vtebatur cibis, ac parciſſimè.

Secundo, manifeſte colligitur ex maceratio-

ne

Digitized by Google

ne carnis. corpus enim frequentiſſime flagellis cædebat, quandoque æneo filo contextis; quæ etiam ferreis punctis, & ſtellulis de induſtria exaſperabat; ita vt ſanguinem copiosè profunderet. Somno nonniſi breuiſſimo corpus recreabat, incommodè vel humi, vel fune nautico iacens, vel lectulo vilibus ſtragulis, vt ſupra dictum eſt, parato: reliquum noctis orationi, & contemplationi dabat, vel ægrotis viſendis. Quin extra ſolitum ſuum longe plura, & maiora pœnitentiæ opera exercebat. ſæpius namque per plures dies ab omni cibo abſtinuit: & aliquando à Dominica paſsionis vſque ad Sabbatum maioris hebdomadæ; ſæpe per biduum, vel triduum, quandoq. per quatuor totos dies, præſertim in principio ſuæ conuerſionis. quando etiã, vt doloris ſenſu magis cruciaretur; funiculis ſibi adeo arcte coxendices, & lacertos conſtrinxit; vt, cum plures dies eo in cruciatu iter agendo perſeueraſſet, animo repente deſtitutus præ doloris magnitudine in media via conciderit: vinculis in carnem tam alte depreſsis, vt medici vulnus inſanabile iudicauerint: actumque de eius vita eſſet: niſi miraculoſe vincula rupta fuiſſent ſine ope artis humanæ.

DE

DE FORTITVDINE, ac Magnanimitate.

FOrtitudine, Magnanimitate, & Patientia in laboribus tolerandis,& ſuperandis heroice, & inſigniter à Deo dotatus fuit. mundum vicit ſui ipſius abnegatione:Chriſtum ſecutus, honores, & dignitates ſibi oblatas ſpreuit conſtanter: vitam religioſam,vilem, & pauperem elegit, & fortiter retinuit: eluxitque ſæpe eius animi fortitudo, quòd plagis, & puſtulis pauperum mendicorum lauatis,aquam ipſam qua illas abluerat, non ſemel biberit.

Nec ſolum tam glorioſa de ſe ipſo victoria, eius emicuit inuictus animus: ſed etiam in aggrediendis rebus arduis propter Dei amorem, & in ſuperandis difficultatibus. Longinquas regiones, ac prouincias adijt, vitæ ſpreto periculo: nec barbarum, & efferum in hoſpites incolarum ingenium timuit ad chriſtianam manſuetudinem inuitare,à quibus ſibi mortem paratam eſſe audiebat.Ab anno milleſimo quingẽteſimo quadrageſimo primo, quo in Indiam nauigauit vſque ad annum milleſimum quingenteſimum quinquageſimũ ſecundum,quo diem clauſit ex-

tre-

Digitized by Google

tremum, multas diuerſarum nationum, & linguarum prouincias prædicandi Euangelij cauſa peragrauit; contractis etiam ob aſſiduos labores morbis grauiſſimis: ſæpius naufragium paſſus eſt: æſtus, frigoris, nuditatis, vigiliarum, ſitis, famis incommoda diutiſſimè ſuſtinuit. nudis pedibus inter vepres, & ſentes longiſſima itinera perfecit. contumelijs, probris, irriſionibus, & omnis generis illuſionibus, & iniurijs appetitus: verbera inſuper, lapidationes, ac ſputa paſſus, omnia ſemper non ſolum æquo animo, ſed ſibi plaudente, illius verè diſcipulus, qui Apoſtolis dixit. *Cum vos oderint homines, & cum ſeparauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen veſtrũ tanquam malum propter filium hominis; gaudete, & exultate:* Deoq. propterea in omnibus gratias hilaris, & humilis agebat; & pro illuſoribus, ac perſecutoribus deprecabatur.

DE FAMA SANCTITATIS, & nomine Apoſtoli.

PRopter hæc non immerito, Beatiſſime Pater, non ſolum vaſtiſſimas Orientis prouincias; ſed Occidentis etiam eximia ſanctitatis fama viuus, & mortuus compleuit.

vnde

vnde non alio nomine etiam viuus communiter vocabatur, niſi Sanctus, tàm à Chriſtianis, quàm ab infidelibus: qui omnes in anguſtijs illum etiam abſentem inuocabant; illi ægros, ac mortuos offerebant, vt ſanitatem, & vitam reſtitueret: & quicquid illius habere poterant religioſe aſſeruabant.

Mortuus, omnium prædicatione, eſt celebratus. Corpus eius Malacæ, & Goæ eximia veneratione exceptum eſt tanto populorum concurſu; vt, cum primum Goæ expoſitum fuit, per multos dies cancellis, lictoribus, armato milite concurſus fuerit compeſcendus. qui vſque ad hanc diem maximus eſt, confluentibus ex tota India multis cuiuſcunque conditionis, ſexus, & ætatis ad eius ſepulcrum: vt teſtantur vota ſoluta, tabellæ appenſæ, & peregrinationes ſolemnes. veſtes, ſuperpellicium, & alia, quibus vſus eſt, pro reliquijs religioſè venerantur omnes; multaque propterea, ac magna à Deo beneficia comparant. loca etiam, quibus ille aliquando diuerſatus eſt, piè ab omnibus religioſa frequentia coluntur.

Imagines ipſius tam publice, quàm priuatim deuote à populis viſitantur, & coluntur. & in promontorio Comorini in Eccleſia Cottatæ

Digitized by Google

illius imago in tanta veneratione eſt; vt ethnici, & fideles propterea ad eccleſiam illam religioſè peregrinentur; nec alio nomine illam appellent niſi eccleſiam magni Patris; donaria illi offerunt, vota ſoluunt, ac beneficia à Deo illius interceſſione poſtulant, & non vulgaria ſingulis diebus obtinent. Tanta veneratione chriſtiani, & ethnici oræ Trauancoridis propè promontorium Comorinum colunt, & venerantur Xauerium: vt, cum in interioribus locis dictæ oræ duodecim eccleſiæ fuerint deſtructæ, & numquam deinceps renouatæ: ſolum eccleſia, vbi eſt poſita imago illius, hucuſq. intacta perſiſtat.

Accedit illuſtre teſtimonium præcipuorum ætatis noſtræ ſcriptorum de inſignibus virtutibus huius eximij viri, & de opinione ſanctitatis, quam habet in toto orbe chriſtiano. quadraginta ſunt, fermè omni exceptione maiores; vtpotè Cardinales, Epiſcopi, Sacerdotes, Religioſi, Iuriſconſulti, aut alia prærogatiua inſignes; qui ſingulare teſtimonium de eius ſanctitate protulerunt; omnes ordinatim nominati in iam dicta relatione Auditorum Rotæ.

Concurrit vehemens deſiderium, & ſumma expectatio totius vbique Eccleſiæ ob continuatam perſeuerantiam prædictæ opinionis ſancti-

Digitized by Google

tatis, quæ non ſolum eius morte latius propagata eſt; ſed in dies magis,ac magis propagatur.

Poſtremò ſuperadditur honeſtiſſimus titulus Apoſtoli; quem ſummo conſenſu Hiſpaniarum populi, & Indiæ illi detulerunt: apud quos non alio appellatur nomine, niſi Apoſtolus. quod non ſolum mirabili præſagio Mariæ Magdalenæ eiuſdem Xauerij ſororis natu maioris (de quo ſupra egimus) verum inſigni miraculo Chriſtus illi confirmaſſe videtur: cum illum linguarum dono exornauit, quo Apoſtolos ad prædicationem Euangelij inſtruxit.

DE DONO LINGVARVM.

DIuerſarum namq. gentium linguis,quas non didicerat,cùm eas Euangelij cauſa adiret, ita eleganter, & expeditè loquebatur,ac ſi ibi natus,& educatus eſſet:& contigit non raro,vt eum concionantem diuerſarum nationum homines, ſua quiſq.lingua planè,& politè loquentem audiuerit. id quod pro maximo miraculo ab ea gente habitum, non ſolum auxit venerationem Xauerij; ſed multos etiam ad fidem conuertit. Voluit enim Deus, qui illum ad prædicationem Euangelij in illis prouincijs

Digitized by Google

ſegregarat; vt, ſicut in cæteris apoſtolicum ſpiritum acceperat: ſic etiam dono linguarum Apoſtolis ſimilis eſſet: & vt non ſolum ſpiritus feruore eximio; ſed etiam varijs linguis magnalia Dei vbique loqueretur.

DE GESTIS IN CAVSA:

QVibus ſic ſummatim relatis de vita, heroicis virtutibus, & actionibus huius Serui Dei Xauerij.

Ad ſecundam partem circa res ordinatim geſtas in huiuſmodi cauſa deueniendo iuxta præmiſſum ordinem, Sanctitati Veſtræ exponitur; qualiter anno à Xauerij obitu ſexageſimo; cum fama Sanctitatis,& miraculorum vndique in ore Chriſtiani populi celebris eſſet: placuit fel. rec. Paulo Quinto ad preces Societatis IESV committere DD. Cardinalibus Sacræ Rituum Congregationi Præfectis; vt ſuper recognitione proceſſuum per ordinarium Indiarum, Goæ, Coccini, Bazzaini, & Malacæ ad inſtantiam Ioannis Luſitaniæ Regis, vt dictum eſt, fabricatorum; ac ſuper fama ſanctitatis, & miraculorum, ac populorum deuotione in genere inquirerent, & referrent: an talia viderentur, vt ad ſpecia-

ſpecialem inquiſitionem procedendum foret. quæ Sacra Congregatio, annuente eodem Paulo Quinto, ſub die vigeſima Martij anno milleſimo ſexcenteſimo decimo deputauit bon. mem. Cardinalem Pamphilium: qui auctoritate Apoſtolica, ac eiuſdē Sacræ Congregationis Rituum nomine per ſe ipſum, vel aliquem Prælatum, ſeu Prælatos ab ipſo eligendos in Vrbe, cum notarij deputatione, prædicta omnia perageret. qui Cardinalis, electo prius Nicolao Rogeto in notarium, ad omnia prædicta abſoluenda deputauit Rotæ Auditores, Horatium Lancellottum deinde Cardinalem, in cuius locum ſubrogatus fuit Ioannes Baptiſta Coccinus eiuſdem Rotæ Decanus; Franciſcum Sacratum tunc Archiepiſcopum Damaſcenum, modo ob eius inſignia in Eccleſiam merita Cardinalem; & Io. Baptiſtam Pamphilium: coram quibus exhibitis per legitimum procuratorem articulis, ſuper generali inquiſitione famæ ſanctitatis, & miraculorum Xauerij, examinati fuerunt duodecim teſtes, cum interrogatorijs; & ſeruatis alijs de iure ſeruandis.

Mortuo Cardinali Pamphilio eadem Sacra Rituum Congregatio ſub die prima Septembris ſubrogauit Cardinalem Lancellottum: à quo

deputato Ioanne Viſeto notario in locum Nicolai iam defuncti; productiſque proceſſibus huius cauſæ informatiuis, illiſque fideliter interpretatis à deputato interprete, & in forma recognitis: abſoluta quoq. generica informatione Romæ vt ſupra, ſumpta: eadem Congregatio referente eodem Cardinale Lancellotto decreuit, ſufficiẽter, & abundanter conſtitiſſe de fumo ſanctitatis, vitæ, morum, & miraculorum, ac populorum deuotione erga Seruum Dei Xauerium: ptoinde poſſe ad ſpecialem inquiſitionem procedi.

Vnde idem Paulus Quintus per ſpeciale reſcriptum commiſit eiſdem tribus Auditoribus; vt cauſam huiuſmodi reaſſumentes, omnia acta, & proceſſus viderent; noua iura in Curia, & extra compulſarent; nouos etiam teſtes interrogarent; litteraſq. remiſſoriales, & compulſoriales, prout opus eſſet, decernerent, & relaxarent: prout præuijs legitimè productis articulis, pro ſpeciali inquiſitione decretæ, & relaxatæ fuerũt ad Archiepiſcopũ Olyſsiponen. ad Epiſcopos Pampilonen. Baionen. & Iacen. pro Ciuitate Pampilonæ; ad Archiepiſcopum Goanum, ſeu eius Vicariũ pro Ciuitate Goæ in India; ad Epiſcopum Coccinenſem, ſeu eius Vicariũ in India pro Ciuitate Coccini; ad Epiſcopũ Malacenſem, ſeu eius Vicarium

pro

Digitized by Google

pro Ciuitate Malacæ item in India.

Quibus litteris ſic expeditis, dum in partibus executioni mandantur: fuerunt hic Romæ ab eiſdem tribus Auditoribus alij examinati teſtes ſuper articulis in ſpecie, ipſis prius citatis, & cum interrogatorijs, & alijs de iure requiſitis.

Tranſmiſſis deinde ad vrbem proceſſibus remiſſorialibus, & compulſorialibus; qui vigore dictarum literarum in partibus fabricati ſunt, illiſq. per fidelem portitorem conſignatis, ac per deputatos ab Auditoribus fideliter interpretatis, productis, & recognitis; inſtante procuratore Societatis IESV, nomine etiam Sereniſſimi Hiſpaniarum Regis, & aliorum multorum Principum, & totius Indiæ Cleri; vt ad vlteriora procederetur: tres Auditores prædicti viſis omnibus, & ſingulis proceſſibus iam dictis, illiſq. maturè diſcuſſis, & examinatis: in pluribus Congregationibus, ſingillatim ſingulos legitimos, & legales, teſteſque in illis contentos rite, & recte examinatos, ac eſſe in forma probanti, declararunt: & examinatis virtutibus, & actionibus per particularia dubia cum longa temporis maturitate; cauſa demum inſtructa iuxta canonicas ſanctiones, de ſanctitate, ac excellentia vitæ, ac miraculis conſtare cenſuerunt: ſuamque ſu-

Digitized by Google

per præmiſſis relationem fecerunt eidem fel: rec. Paulo Quinto. quam relationem V.S. menſibus elapſis ad eandem Rituum Congregationem diſcutiendam remiſit.

Nos vero, Beatiſſime Pater, relatione Auditorum Rotæ accepta, & ſuper illa pluribus habitis ſeſsionibus, diligenter, & accuratè diſcuſſis eorundem Auditorum aſſertionibus, & concluſionibus, vnanimi voto cenſuimus: omnes ſupradictos proceſſus authenticos, & validos eſſe: prout etiam cenſuimus, probationes in illis proceſsibus contentas, ſuper ſanctitate, excellentia fidei, & præclaris miraculis Serui Dei Franciſci Xauerij fuiſſe legitimas, & ſufficientes. Quæ ſi Sanctitas Veſtra talia eſſe ſtatuat, vt ad Canonizationem ſufficere videantur: quæ ſuperſunt tertio loco dicenda, de miraculis in particulari breuiter proſequar.

DE MIRACVLIS.

EX multis miraculis, quæ in proceſsibus continentur in vita, & poſt mortem à Seruo Dei Xauerio patrata, pauca hæc collegimus.

Digitized by Google

DE MIRACVLIS IN VITA

I. Aqua maris ſalſa facto ſigno crucis efficitur dulcis.

Cum Pater Franciſcus Xauerius ad Sinas contenderet in magna naui Sanctæ Crucis, in qua quingenti erant vectores, ceſſantibus ventis tanta fuit malacia; vt per quatuordecim dies eodem hærere loco nauis coacta fuerit: neque in illa maris vaſtitate vllus locus, vel inſula appareret, vnde poſſent auxilium petere: propterea aquæ penuria ita laboratum eſt; vt præ ſiti multi iam ex vectoribus morerentur. Adeunt igitur omnes Xauerium, & enixè petunt; vt tanto malo opem ferat: ille poſt longam orationem benè in primis ſperare iuſsit de diuina prouidentia, eos non eſſe perituros certo affirmans. deinde vocato nauarcho, & nautis, reliquiſque vectoribus, iubet illos ſumere aquam ex mari, atque dolia, vrnas, ac vaſa omnia nauis impleri, quam cum deguſtaſſent ſalſam repererunt. tunc Xauerius eleuatis in cælum oculis, magna in Deum fiducia, facto ſigno crucis aquam maris, quam in vaſis illis collegerant, benedixit, & præcepit, vt iterum deguſtarent: cui obtemperantes aquam illam dulciſſimam, & optimam

 repe-

Digitized by Google

repererunt. quo miraculo vectores Xauerium ſanctum acclamarunt: & Mahometani aliquot, qui aderant, cum vxoribus fidem receperunt, aquam deinde illam, quæ abunde ſuperfuit ex nauigatione, in varias prouincias, & vrbes Indiæ diſtribuerunt: qua multi ægroti ſanitatem miraculoſe receperunt.

II. *Puer mortuus ad vitam reuocatur.*

Puer quidam peſtilenti febri correptus Mutano in oppido Indiæ Orientalis, veſte funebri, hoc eſt ſindone, de more illius gentis obuolutus, & conſutus per vigintiquatuor horas aſſeruatus, ſepulturæ mandandus efferebatur magno parentum eiulatu. occurrit Xauerius, qui tunc in eodem oppido operam nauabat conuertendis ethnicis, & erudiendis in fide chriſtiana ijs, quos baptizauerat: itaque parentum orbitatem miſeratus, genibus flexis, & oculis ad cælum eleuatis, Deum orauit pro pueri vita, & corpus aqua benedicta aſperſit: deinde iuſſit funebrem veſtem reſcindi; & cum cadauer appareret, cruce illud ſignans, atque manu apprehendens, in nomine Iesv viuere iubet, & ſtatim puer ſurrexit viuus; cumque ſanum, & viuentem parentibus tradidit.

Digitized by Google

dit. & in memoriam, & honorem huius miraculi eo in loco crux ab incolis erecta fuit magna omnium celebritate.

III. Mortuus, qui per diẽ fuerat ſepultus, ſuſcitatur.

Cum Seruus Dei in promontorio Comorino concionem ad populum haberet in eccleſia, in qua die præcedenti ſepultus fuerat quidam defunctus: ipſeque Xauerius difficultatem magnam pateretur in conuertendis ethnicis, qui aderant: orauit aliquantulum pro eorum conuerſione; & peracta oratione, vt ad Chriſtum illos adduceret; iuſſit ſepulcrum, in quo cadauer defuncti iacebat, aperiri; & populo ſignificauit, placuiſſe Deo, iterum mortuum illum ad vitam reuocare, vt ipſi conuerterentur: patefacto igitur ſepulcro, & reſciſſa veſte funebri, qua defunctus erat inuolutus, apparuit cadauer. tunc verò oratione à P. Franciſco pro vita illius Deo facta, ſtatim ſurrexit viuus. quo viſo miraculo vehementer omnes admirati ſunt, Deum laudantes, & admirantes Xauerij ſanctitatem, & infideles illi, atque multi alij propter hoc miraculum chriſtianam fidem ſuſceperunt, & baptizati ſunt ab eodem patre.

Digitized by Google

IV. Dum Miſſam celebrat altius cubito à terra eleuatur.

Dum Xauerius Teuanapatano in portu oræ Coromandellis, & alijs etiam in locis Indiæ Orientalis Miſſæ ſacrificium celebraret: viſus eſt ab vniuerſo populo, qui aderat Miſſæ, altius cubito ſuſtineri diuina vi ſublimis à terra. Quam rem omnes habuerunt pro miraculo, & dono particulari Xauerio conceſſo: eumque deinceps, vt virum ſanctum venerati ſunt; credideruntq. famæ, quæ de illius ſanctitate, & miraculis vulgabatur.

V. Puer in puteo ſuffocatus, & mortuus ad vitam reuocatur.

In ora Piſcariæ Indiæ Orientalis apud oppidum Combuture, cum puer filius mulieris eiuſdem loci indigenæ caſu in puteum cecidiſſet; & iacens per multas horas ſub aquis ſuffocatus eſſet; mater, & eius cognati mortuum indè extraxerunt; cumque eum ad ſepulturam flentes deducerent, accurrit Dei ſeruus Xauerius ex proxima eccleſia ſancti Stephani, quo venerat ad celebrandam Miſſam: quem cum vidiſſet.

mater

Digitized by Google

mater pueri; eum deprecatur, vt vitam filio reddat: at ipſe lacrymis matris commotus, & miſertus pueri caſum, propè accedens, oculis eleuatis, in genua prouolutus, pro vita pueri orat: eiuſque manu apprehenſa, inquit: In Nomine Ieſu Chriſti ſurge; & confeſtim puer ſurrexit viuus, & illum ſanum tradidit matri ſuæ, & cognatis. Omnes ergò, qui aderant, tanto miraculo obſtupefacti, cœperunt clamare Miraculum: & gratias Deo egerunt, qui meritis, & interceſſione Patris Xauerij illud operatus eſt; Xauerius verò præcepit eis, ne cuiquam rem geſtam narrarent.

VI. Cæco viſus reſtituitur.

Dum Xauerius in Iaponia ethnicis fidem prædicaret, mercator quidam, quem à multis annis apud omnes conſtabat eſſe cœcum, ad eum acceſſit, petens, vt vellet ſibi viſum reſtituere, quo iamdiu omnino carebat: Xauerius recitato prius ſuper eo quodam Euangelio, fecit ſuper eius oculos ſanctiſſimum ſignum crucis; quo peracto, ſubitò, & eodem momento aperti ſunt oculi eius; & cæpit videre, ac ſe domum recepit iuſſu eiuſdem Patris Xauerij. Sequenti verò die

venit prædictus cœcus ad eccleſiam, quærens iterum P. Xauerium oculis tamen apertis, & claris, & proſtratus ad illius pedes ſimul cum tribus filijs maximas ei gratias egit pro tanto accepto beneficio, affirmans ſe melius videre, quàm antea, cum nondum in illam cœcitatem incidiſſet: & poſtea deduxit vxorem, & totam ſuam familiam; petens à Xauerio, vt vellet eos baptizare. quemadmodum factum eſt: & vulgata fama huius miraculi inter alios ethnicos; commoti ſunt vehementer quamplurimi, & pluſquam trecenti conuenerunt Xauerium, petentes ſacrum baptiſmum, quos omnes ille baptizauit.

VII. Mendicus vlceroſus miraculoſe ſanatur.

Cum in promontorio Comorini occurreret Xauerio mendicus toto corpore vlceroſus: Pater illius plagas, & puſtulas magno charitatis ſenſu lauit, & vt maiorem de ſe victoriam reportaret, hauſit aquam, qua lauerat: poſtea in genua prouolutus, enixè precatus eſt Deum pro ſalute dicti pauperis; qui ſtatim fuit liberatus ab omnibus plagis, atque vlceribus.

Digitized by Google

VIII. Cancer marinus deperditum in mari Crucifixum Xauerio miraculoſe defert.

Cum Franciſcus Xauerius in Inſulis Molucis ageret, atque ex Amboino ad Baranulam Inſulam nauigaret: ſæua tempeſtas exorta eſt: ad eamque ſedandam imaginem Crucifixi longam vno digito è collo detraxit, atque in mare immiſit; dumque illam manu detinet deſuper ex nauigio, forte accidit, vt ex manu dilaberetur, atque in medium mare decideret: qui caſus Xauerium tantopere afflixit; vt magni doloris ſigna dederit. Sequenti vero die ad Inſulam Baranulam peruenerunt, in qua eſt oppidum Tamalo, quod vectores nauigij, nautæque petebant. quare nauigio ad terram applicato deſcendens Xauerius cum ſocio per ipſum littus iter faciebat, quo Tamalum perueniret: dumque medium milliare peregiſſent, atque à loco amiſſi Crucifixi multis iam milliaribus diſtarent: ecce tibi marinus cancer cum prædicto Crucifixo è mari erumpit in littus, quem chelarum vtrinq. morſibus eleuatum, & erectum geſtabat: & ſic ad Xauerium feſtinus accurrit, atque ante ipſius conſpectum ſtetit. at Xauerius in genua ſe prouoluit; cancer verò expectauit, quouſque Xa-

uerius

uerius Crucifixum ex ipſius chelis apprehenderet: quo peracto ſtatim in mare vnde exierat ſe recepit: tum Xauerius deoſculatus, & amplexatus Crucifixum, brachijs ad pectus in modum crucis porrectis, humi proſtratus per ſemihoram in oratione ſtetit: idem fecit ſocius, qui ad latus adhærebat, gratias agens Domino IESV Chriſto pro tam inſigni miraculo.

IX. Scapha tempeſtate abrepta miraculoſe redit ad nauem.

Cum Xauerius ad Sinas contenderet in naui Odoardi à Gama, ſæuiſſima orta tempeſtate, ita vt omnes de ſe actum eſſe exiſtimarent: gubernator, ne repentina procellæ vis ſcapham auferret; validis eam rudentibus ad onerariam religari iuſſit. nauantes operam ſcaphæ nox oppreſſit; nec ità multo poſt abruptis retinaculis ſcapham tempeſtas abſtulit tanto impetu; vt penè temporis momento omnium conſpectum effugerit. vt vero quiſque cognatos, neceſſarioſque in ſcapha habebat: certatim eorum caſum deplorare cœperunt. Xauerius ergo vniuerſos collacrymantes intuens, bonum eos habere animum iuſſit, ac prædicit fore vt ante triduum

filia

Digitized by Google

filia remearet ad matrem; his verbis ſignificans, ſcapham ad onerariam redituram.

Poſtero die prima luce Xauerius læto vultu prodijt in medium, ac nauarchum rogat, vt iubeat aliquem malo conſcenſo ſpeculari, num ſcapha compareat; & vbi renunciatum eſt ex malo eam non conſpici; in cubiculum ſe abdidit; ibique lacrymans bonam diei partem in oratione extraxit: indè læta nuncians, ipſos non multo poſt ſcapham eſſe viſuros, nauarchum rogat, vt vela demittat, & ſcapham expectet: reclamantibus cæteris, quòd fruſtra iam expectaretur ſcapha, & quòd ſine manifeſto periculo onerariæ expectari non poſſet: nauarchus, qui precibus Xauerij defatigatus, vela demitti iuſſerat, intermiſſo temporis ſpacio, cum ſcapha nec adhuc conſpiceretur, & nauis iam periclitari videretur, ſæuiente adhuc mari, tolli properè vela imperat: inſiſtit Xauerius rogans nautas, vt adhuc paulum expectent, certò affirmans, ſcapham nullo periculo onerariæ non multo poſt affuturam; cumque nautæ deſperata re, ac ſtimulante metu nihilominus vela ſuſtollerent: Xauerius accurrens, manuque antennis iniecta, per Chriſti mortem, & vulnera obſecrare inſtitit; ne pigeret etiam num morari parumper.

illi

illi obtemperârunt, ipſe ſemel atque iterum; interea dum ſcapha expectaretur, & nullibi conſpiceretur, & omnes ibi ſine periculo ſe immorari non poſſe cenſerent; ſublatis in cælum manibus enixè orabat; nauarchum, cæteroſque bono animo eſſe iubens. intereà nauis expectans ingentibus agitabatur fluctibus impunè; iamque per tres ferme horas dilata omnium expectatione; pro deſperata res erat: cum repentè quidam ſcapham apparere, atque aduentare proclamat: tum verò læti omnes Deo, Franciſcoque gratulari cœperunt. vt ſcapha in conſpectu omnium fuit, confeſtim ad eam excipiendam nauis in obliquum ſtatuitur: at illa Deo ducente rectè ad onerariam tendit. aduentanti alacres nautæ funem de more eminus inijcere parabant: cum Xauerius nihil fune opus eſt, inquit, ipſa per ſe ſponte accedet ad onerariæ latus: idque omnibus miraculo attonitis ita euenit; atque ità aptè ſe applicuit, vt miſeri illi commodè exciperentur: quin etiam in medijs fluctibus retinente nemine tamdiù ſtetit, quoad religaretur ad nauim. vt ſatis appareret eiuſdem, cuius adducta fuit precibus, eam retineri.

Super

Digitized by Google

X. *Super vrbe Tolo pluit cineribus.*

Cum Franciſcus Xauerius in Molucas Inſulas penetraſſet, & primus illas gentes ad Chriſtum adduxiſſet: vrbs Tolus, in qua ad vigintiquinq. hominum millia baptizauerat: ſuaſu cuiuſdam tyranni fidem Chriſti deſeruerat; ciueſq. eccleſia deſtructa cruces, & ſacras Sanctorum imagines per ludibrium fregerant. quam rem ægerrimè ferens Franciſcus, dolenſq. de iniuria Deo illata, & de pernicie illarum animarum, poſtquam irritas ſuas preces vidit; quibus rebellium animos ad reſipiſcendum, quoad potuit, pertentauit: chriſtianos milites ad vindicandam Dei iniuriam promiſſione victoriæ excitauit. viginti igitur Luſitani cum aliquibus Molucarum indigenis, qui omnes numerum quadringentorum explebant, expeditionem aduerſus Tolum ſuſceperunt, Franciſco ſuadente, & comite, ac felicem belli exitum promittente.

Erat arx Toli in edito loco poſita non minus armis, quàm ſitu munita: acceſſerat hoſtium fraus; nam ea parte editæ rupis, qua ſola adiri poterat, ſtimulos ferreos ſuppoſuerant, in quos ſeſe induerent, qui propè arcem conarentur accedere. Vix Chriſtiani ad Tolum acceſſerant,

cum, Franciſco ad Deũ preces fundente, ex vicini montis vertice cum horrẽdo mugitu, & fragore magnum erupit incendium, & ingens cineris, ac pumicum vis eiecta: quod nunquam in ijs partibus eueniſſe conſtat, non modo ſtimulos ferreos cooperuit; ſed etiam arcis faſtigium æquauit.

Per idem tempus terræmotus inſolitus tectorum vrbis ingentem edidit ſtragem; ita vt pleroſque hoſtium pauor compulerit in fugam; cineris deinde, ac pumicum copia congeſta, facilem in mœnia aſcenſum dedit. quare arx, oppidum, totaque regio ſine vllo certamine fuit ſubacta: & ciues, qui tali prodigio perterriti vrbem deſeruerant, & in proximas ſyluas ſe abdiderant, ad Xauerium ſtatim ſupplices accurrerunt, & ad eius pedes proſtrati, delicti veniam petierunt. Xauerius igitur eoſdem cum Eccleſia reconciliauit, inpoſita ſalutari pœnitentia; vt templa euerſa reficerent, & ſuſceptam ſemel Chriſti fidem in poſterum ſanctè, pieque colerent.

Communis omnium etiam barbarorum conſenſus fuit, hanc memorabilem victoriam diuina, non humana ope obtentam fuiſſe: & tam opportune flagrantis montis auxilium cum ſubita cineris, & pumicum congerie miraculosè

inter-

Digitized by Google

interceſſione, ac precibus Xauerij eueniſſe: qui diuinam opem ſuis orationibus conciliarat: vt cuius belli auctor extiterat; præcipuus quoque ſuis orationibus eſſet adiutor.

DE MIRACVLIS POST MORTEM.

1. *Corpus incorruptum perſeuerat.*

MOrtuo Patre Franciſco Xauerio in inſula Sanciani prope Sinas, eius corpus in capſa lignea, viua calce iniecta, ſub terra ſepelitur; vt quamprimum exeſa carne, oſſa poſſent in Indiam deportari. quatuor inde poſt menſes effoditur, apertaque capſa, & excuſſa calce, prorſus integrum corpus reperitur ſine vlla tabe, ac ſi tunc humatum eſſet: ita vt color viuax, caro recens, veſtimenta nulla ex parte læſa eſſent.

Iniecta iterum calce in eadem arca Malacam defertur: ibique aperta arca integrum ſicut antea inuenitur. In templum deinde Dominæ noſtræ de monte defertur, excuſſaque calce in nouo loculo ſepelitur: noui verò loculi breuitas coegit eos, qui funeri operam dabant, corpus nonnihil comprimere, atque inflectere: quod

quod cauſæ fuit, vt ex humeris repente effluxerit ſanguis.

Cum ergo ibi aliquandiu iacuiſſet: nono poſt obitum menſe, ſepulcro patefacto non minus integrum ex humo, quàm antea ex calce inuentum eſt: & velum, quo eius facies operta fuerat, propter ingeſtæ compreſſæque terræ pondus in humatione, recenti imbutum cruore.

Quo moti miraculo, qui aderant, nouam curarunt arcam intus, foriſque ſerica, & aurea veſte coopertam. ſic in Indiam delatum Coccini portum primùm appulit, confluentibus deuotione, & admiratione ciuibus ad contuendum corpus. Inde Goam exportatum, celebrique, ac feſta pompa à Prorege, & omnibus ordinibus exceptum in eccleſiam Societatis IESV defertur: vbi affluentis populi cupiditati vt ſatisfieret: corpus validis cancellis munitum, per totum triduum oculis omnium exponi neceſſe fuit.

Et quoniam rei miraculum excedebat fidem: de mandato Proregis ab inſigni medico corpus inſpectum, pertentatumque fuit, & compertum incorruptum, ſuccoſum, & molle, integris, ac ſolidis inteſtinis; ex quibus per par-

uum vulnus inflictum manabat ſanguis, nullo balſami, oleiue indicio. Exacto triduo, arca prope aram maximam ad dextram in ſepulcro per eos dies parato, ad tempus condita eſt. Poſtea Vicarius Generalis Epiſcopi Goani ſede vacante, & Inquiſitor generalis, aperto ſepulcro, multis collucentibus facibus, pro ſuo munere, atque officio pertentarunt corpus iterum, ac denuo; nihilque non integrum repererunt.

II. Corpus eius ſuauiſſimum emittit odorem.

Dum corpus Xauerij in inſula Sanciano, vel Malaca loculo includitur, vel ab eo extrahitur: ſimiliter dum Malacam, & exinde in Indiam naui aduehitur, vel Goæ viſendum exponitur, aut ibidem in capſa viſitatur, licèt nullo odoramentorum genere curatum eſſet: ſuauiſſimum tamen odorem ex ſe emittebat; ita vt omniũ ſpiritus ſuſcitaret, & confortaret; nec poterãt diſcernere, cuiuſnam rei tam ſuauis ille odor eſſet.

III. Aduentu corporis Xauerij Malaca ceſſat repente peſtis.

Cum Malacam vrbem in India Orientali ce-

Digitized by Google

leberrimam, & frequentiſſimam ſæua peſtis inuaſiſſet (quod propter ciuium peccata euenturum illi antea diſcedens Xauerius prædixerat) breuique tempore quamplurimi paucis admodum ſuperſtitibus perijſſent; necdum deſæuiret lues; ſed maxime in dies graſſaretur: vt primùm corpus Patris Franciſci, quod ex Sinis in Indiam afferebatur, eò appulit; & ex naui in vrbem delatum fuit: ſtatim ac ſubito contagioſus ille morbus omnino ceſſauit: nec ab ea die mortuus vllus, aut morbo correptus fuit: ſed adeo tota lues extincta eſt; vt tam peſtiferi morbi deinceps ne veſtigium vllum ſuperfuerit.

IV. Ex digito pedis Xauerij defuncti recens ſanguis effluit.

Cum Goam Xauerij corpus Malaca adueniſſet, & in eccleſia fuiſſet expoſitum; magnaque populi multitudo deuotione commota ad deoſculandum illius pedes acceſſiſſet: deuota quædam mulier feruore deuotionis adducta, digitum pedis morſu apprehendit, & dentibus nixa eſt euellere fruſtulum; quod pro reliquia ſibi conſeruaret: ex quo morſu recens effluxit ſanguis, ac ſi manaret de corpore viuo. Quo viſo

mira-

Digitized by Google

miraculo omnes, qui præſentes aderant, valde ſunt admirati; & maximam inde deuotionem erga Xauerium conceperunt.

V. Puer vtroque crure, & pede ſiccis, & aridis ad ſepulcrum Xauerij miraculoſe ſanatur.

Puer Ventura Goæ natus in domo Dominæ Ioannæ Fonſecæ, quæ illum vt filium diligebat, habebat à natiuitate vtrumque pedem, & crura omnino ſicca, & arida; neque amplius digito craſſiora: ita vt per quinquennium ſemper humi manibus reptare cogeretur: nec erectum in pedes illum continere poterant, quin ſtatim caderet. multis remedijs fruſtra tentatis ad Xauerij opem Ioanna confugit, puerum magna fide, ac deuotione illi commendans, ſepulcrum illius cum puero per nouem dies viſitaturam ſe promittens: cumque votum cœpiſſet adimplere: tertia iam die, qua ſepulcrum viſitabat, puer in eius gremio exiſtens, repente ferream ſepulcri cratem manibus apprehendens, ſuis ſtare pedibus, & ambulare cœpit, & ſtatim omnino ſanus euaſit: ita vt per ſe deinceps ſine aliquo adminiculo ambulauerit; & inde melius ſemper ſe habens, intra nouem illos dies, quos promiſe-

Digitized by Google

rat, crura carne repleta ſint: & ſic perpetuo valens, & ſanus deinde vixit.

VI. Lampades ſola aqua repletæ ante imaginem Xauerij ardent.

In eccleſia Cottatæ oræ Trauancoridis in India Orientali lampades poſitæ ante imaginem P. Xauerij, ſola aqua benedicta repletæ, ſæpe ardere viſæ ſunt; & per multas horas, ac ſi oleum haberent: & hoc in fidei chriſtianæ confirmationem, & ad oſtendendam falſitatem idolatriæ, & ſanctitatem P. Xauerij, multis ethnicis, mahometanis, & chriſtianis videntibus, & admirantibus: quorum aliquot præſertim ex infidelibus inuitati à chriſtianis ad videndum miraculum, vt experimentum facerent de illius veritate, aquam ſubinde mutarunt, & noua elychnia in dictis lampadibus impoſuerunt; quæ nihilominus arſerunt, vt antea: & dum eſſent extinctæ, ignem interdum ex ſe ipſis concepere.

VII. Infans mortuus ad vitam reuocatur.

In Regno Trauancoridis Indiæ Orientalis infans vnius menſis magno ventris profluuio, & febri

febri laborans emoritur. eius cadauer inhumatum ſeponitur tradendum poſtea ſepulturæ; & per ſeptem, & amplius horas manet contectum linea tela; quæ fuerat ad veſtem funebrem conſciſſa ab ipſomet parente iuxta morem illius gentis. Interim cum parens filij mortem acerbè ferret: monetur ab amicis, vt filium Patri Franciſco voueat; quippè qui poſſet illi vitam reddere, cum tot, & tanta miracula patraſſet. parens magna fiducia de Xauerio concepta; vouit ipſius Xauerij eccleſiæ, quæ apud Cottatæ oppidum eſt, magnam eleemoſynam, ſi vitam filio reddat: inſuper ſe filio nomen Franciſci impoſiturum. dumque multis lacrymis precatur Xauerium, coram filij cadauere, vt ſuæ conſulat orbitati: cernitur repente puer aperire oculos, mouere manus, pedeſque, ac voculas, & lamenta puerilia edere. accurrunt vndique circumſtantes, videnteſque puerulum non modo viuum, ſed omnino ſanum, & valentem, acclamant, & mirantur tantum miraculum. Parens ſuſcitatum filium ducit ad eccleſiam Xauerij, & ibi illi impoſito Franciſci nomine, & collata eleemoſyna, voto ſe exſoluit: atque omnes maximam exinde erga Xauerium concipiunt deuotionem.

Cæcus

VIII. Cœcus viſum recepit ante imaginem Xauerij.

Quidam Malabaris nomine Chiambaratecure Theſaurarius Sanctæ Crucis oppidi Colechæ Regni Trauancoridis in India Orientali, dum feſtos ignes componit ad eccleſiæ prædictæ feſtiuitatem celebrandam: ſulphureus puluis inopinato accenſus, vultum illi pene totum combuſſit; & viſum oculorum omnino ademit; ita vt nihil prorſus poſſet cernere. Cumque aliquot iam annos cœcus perſeueraſſet: apparet illi in ſomnis P. Xauerius, eumque monet; vt ad eccleſiam ipſius viſitandam pergat: fore enim, vt hac ratione lumen oculorum recipiat. è ſomno experrectus ducem itineris ſtatim accipit, atque in eccleſiam Cottatæ contendit; in qua Xauerius magna veneratione colitur: ibi per nouem dies commoratus, aſſidua deprecatione Xauerij opem, & patrocinium implorat; & dum ante Xauerij imaginem orat, decuſſa caligine oculorum, lumen repente recipit; & gratijs pro beneficio actis, domum ſuam reuertitur abſque vllo itineris duce; quæ à dicta eccleſia ſex leucas diſtat: eamque deuotionem animo erga Xauerium concepit; vt in illius honorem multa carmina, & laudes lingua Malabarica compoſuerit.

Leproſus

IX. *Leproſus miraculoſe ſanatur.*

Franciſcus Peremal natione Chiauallacaire in India Orientali homo adhuc ethnicus, cum toto corpore lepra eſſet affectus, & puſtulis plenus, atque ab omni remedio humano deſperatus, ac ſæpius fidem chriſtianam ſuſcipere detrectaſſet: monitus in ſomnis à P. Xauerio, adiuit eccleſiam Cottatæ, cuius oppidi erat indigena: & ibi vngens ſe oleo lampadis, atque proſtratus ante Xauerij imaginem dum illius opem implorat, repente mundatur à lepra, & integram ſanitatem recuperat: quo viſo miraculo, ſe conuertit ad fidem, & duos inde poſt menſes baptizatur.

X. *Dyſenterica vngens ſe oleo lampadis Xauerij perfecte ſanatur.*

Franciſca Rebella dyſenteria, ſeu fluxu ſanguinis tres menſes continuos non ſine ventris tumore laborarat. cuius morbi vis cum eam in vitæ diſcrimen adduceret; nec amplius medicamenta ei prodeſſe viderentur: feria quinta maioris hebdomadæ venit ad Patris Franciſci imaginem in Capella quadam eccleſiæ Societa-

tis

Digitized by Google

tis IESV Coulani appenſam; vota inibi Deo nuncupat; enixeque Xauerij auxilio pro recuperanda ſalute implorato; cum acerbo ventris dolore, prout dyſentericis euenire ſolet, ſe premi ſentiret; vngit ſe oleo lampadis Patris Franciſci magna fide, ac certa fiducia recuperandæ ſalutis: & repente omni dolore liberatur; atque ex illa hora prorſus ab ea infirmitate conualeſcit; adeo vt nulla deinceps huiuſmodi tumoris, & dyſenteriæ ſenſerit incommoda.

Pro tribus ſequentibus miraculis.

Lucia de Villanzan Sinica annorum centum & viginti cognouit P. Franciſcum Xauerium dum in India prædicabat; & ab eo in fide chriſtiana fuit inſtructa; & ob id magnã erga Xauerium deuotionem concepit: eo deinde mortuo honeſte ſemper, & laudabiliter vixit, frequentando ſacramenta Confeſſionis & Euchariſtiæ, & inſeruiendo pauperibus, alijſque operibus pietatis vacando. Cumque medaliam, in qua effigies erat P. Franciſci, obtinuiſſet in vrbe Coccini: duodecim ante annis ea tangebat infirmos; vel aquam, cui eadem medalia iniecta fuerat, potandam præbebat; vel ea lauabat partes morbo

bo affectas, nulla tamen vtens illicita cæremonia, aut ſuperſtitioſo modo, ſed magna humilitate, & reuerentia ſignans eos ſigno Crucis dicens. In nomine Iesv, & Patris Franciſci Xauerij tibi reſtituatur ſanitas, qua indiges. quare præuia humilitate, & deuotione, ſinceraque fide huius mulieris dignatus eſt Deus, opera mirabilia facere meritis, & interceſſione Xauerij, vt ex dicendis patebit.

XI. Laborans inueterato, & vlceroſo cancro repente ſanatur.

Gondiſaluus Rodriguez de Valle Coccinenſis accola maximum, & vlceroſum à multis annis habebat cancrum cordi proximum; ita vt nec manducare, nec quieſcere, nec alijs actibus naturalibus vti vllo modo poſſet propter magnos dolores: ſumptiſque fruſtra varijs medicamentis, motus fama miraculorum, quæ fiebant virtute medaliæ P. Franciſci, conuenit prędictam Luciam, eamque genibus flexis precatur; vt medaliam cancro applicet: cui vt illa morem gereret, facto prius Crucis ſigno, cancro vlceroſo medaliam impoſuit, verbis prolatis. In nomine Iesv, & Patris Franciſci Xauerij tibi reddatur ſanitas:

Digitized by Google

ſanitas: ſtatim & eodem momento liberatus fuit, & penitus ſanitati reſtitutus.

XII. Habens crura vlceroſa, & laborans dyſenteria miraculoſe ſanatur.

In Vrbe Coccini Emanuel Rodriguez annorum quinquaginta ſeptem, habens crura vlceribus plena, varijs per aliquot annos in vanum tentatis medicamentis, ita in dies habebat peius: vt neruis contractis, crus vnum breuius altero euaſerit; quo neque poterat incedere, neque terram tangere; & propterea geſtatoria ſede deferebatur: quibus malis ventris profluuium, ſeu dyſenteria acceſſit; proptereaque à medicis, proſtrata omnino valetudine, derelictus eſt. cum nulla iam ſubeſſet ſpes recuperandæ ſanitatis: tandem fiducia meritorum, & interceſſionis Patris Xauerij, ductus ad prædictam Luciam, ab ea petijt deuotè, vt medaliam ſibi applicaret: cui illa morem geſſit, facto prius ſuper cruribus ſigno Crucis cum verbis. In nomine IESV, & Patris Franciſci, &c. & aquam deinde potandam dedit, in qua fuerat iniecta medalia: ſtatimque liberatus eſt à dictis vlceribus, & dyſenteria: & intra triduum per-

ſectam

fectam omnino recuperauit ſanitatem, & ſanus perſeuerans nullo deinde impedimento ambulabat.

XIII. Mulier paralitica, & cæca ſanitatem, & viſum oculorum recuperat.

In eadem vrbe Coccini Maria Diaz vxor Ioannis de Caruaglio per ſeptem annos paralytica ita laborauerat ex dimidia corporis parte; vt nec manum, nec pedem, nec quicquam ab eo latere mouere poſſet. item ita amiſerat viſum oculorum; vt à ſeptem annis eſſet omnino cœca. In his infirmitatibus conſtituta, adita Lucia prædicta, penes quam medaliam eſſe ſciebat, cum magna fide precata eſt; vt dictam medaliam ſuis oculis, & membris affectis applicaret; & aqua illius prædictas partes lauare dignaretur: quod cum eadem ſæpius, & per ſeptem continuos dies effeciſſet, imponens medaliam ſuper oculos, & partes affectas, ſignans eas ſigno Crucis, inuocato Xauerij nomine, & eaſdem lauans: ſtatim melius habere cœpit, & intra illud ſeptiduum recuperauit viſum oculorum, ac perfectam ſanitatem recepit: & baculum quo anteà ægra membra trahebat, reliquit in ec-

Digitized by Google

cleſia Societatis IESV in memoriam accepti beneficij.

DE MIRACVLOSIS Prædictionibus.

EX miraculoſis prædictionibus huius Serui Dei aliquot principaliores etiam referemus.

I.

Cum infideles barbari Aceni è Somatra inſula Malacam veniſſent ad prædandum, cum claſſe, quæ conſtabat nauibus ſexaginta, & quinque millibus armatorum; inter quos erant Turcæ, & Iannizeri non pauci: aliquot Chriſtianorum naues in Portu Malacenſi incenderunt; & in captos Chriſtianos eximiæ crudelitatis exempla in odium chriſtianæ fidei ediderunt. Quare hortatu P. Franciſci Xauerij milites Chriſtiani non amplius triginta ſupra ducentos in octo naues diſtributi, barbaros inſequuti ſunt: licet re in vrbis conſilio agitata, ciuibus vniuerſim temerarium videretur, tàm paucos aduerſus tantam claſſem huiuſmodi expeditionem ſuſcipere.

Præterea cum Luſitana claſſis è portu ſolueret, Prætoria biremis ſpectante Ciuitate in ipſo portu,

Digitized by Google

portu, incertum quo caſu, aperitur, & ſubmergitur, ſaluis tamen militibus. quo infortunio excitatus populus infelicem portendi ratus euentum, temerarium iudicabat contra validam Acenorum claſſem tam paruo nauigiorum numero velle contendere.

Franciſcus tamen Luſitanorum militum animos ad pium bellum accendens; vt Acenos Chriſti acerrimos hoſtes ſuperbè abeuntes inſectarentur, ijs præcipit: promittens certam Chriſti ope victoriam: eodemque die pro vna biremi amiſſa duas venturas, & claſſi eſſe adiungendas, pronunciat. Et ecce ante ſolis occaſum Franciſcus à cælo admonitus, biremes duas Luſitanas, vnam Didaci Suarij nobilis inſtitoris, alteram Ioannis eiuſdem filij procul in mari conſpicit, ex Molucis Patene venientes, inſtructas militibus, & bellico apparatu: altum tamen tenebant, curſum vlterius dirigentes, ne vectigal ſolitum, ſeu portorium Malacæ pendere cogerentur. Conſcendit illico lembum Xauerius; ad Didacum Suarez contendit; eumque ad bellum ſuſcipiendum pro Chriſti nomine adhortatur. ille Xauerij rogatu, omni tributo exolutus à Præfecto vrbis Simone Mello, Malacam cum ſuis biremibus appellit; belliqueſocium ſe offert

reliquis Luſitanis. Hanc igitur tumultuariam militum manum CHRISTI COHORTEM Xauerius appellauit. Abiere milites Patris promiſſis, ac ſanctitate freti. Cumque iam vnius, & dimidiati menſis ſpatio nihil de illis ſciretur; famaque ab infidelibus vulgata, noſtri ab Acenis trucidati crederentur: ciuitas vniuerſa mœrebat; & mulieres viros ſuos pro mortuis lamentabantur: multique ad artes illicitas, & magicas recurrebant; vt aliquo modo ſcirent, quid tandem de illis actum eſſet.

Die igitur quadam Dominica ſub finem concionis, ea ipſa die, & hora, qua noſtri ad flumen Parles, quod Malaca diſtat trecentis milliaribus, promiſſam à Franciſco victoriam, non ſine miraculo obtinebant, occiſis quatuor millibus barbarorum, & captis, vel demerſis cunctis eorum nauibus: poſtquam Xauerius modicam aſtantium fidem reprehendit, Diuini ſpiritus inſtinctu ad Crucifixi effigiem conuerſus, cum effuſa corporis actione vaticinans; primum claſſium congreſſum verbis deſcribere per ambages cœpit, ac ſi in ipſa pugna præſens adfuiſſet, auditoribus admirantibus. Poſtea ardentibus oculis, vultuque pro pugnantibus orat. factoque deprecandi fine, corporis deficiens iactatione,

caput,

caput, quaſi fatigatus, ſumma ſuggeſti ſponda, pauliſper inclinauit. deinde inuſitata oris hilaritate inſurgens: Recitate, inquit, vnum Pater, & Aue; & agite Deo quantas maximas poteſtis gratias pro victoria, quam noſtri hac ipſa hora de Acenis reportarunt, tribus tantum aut quatuor ex noſtris in bello deſideratis; & tali die vobis aderit ea de re nuncius. Diem etiam definiuit, quo noſtri reuerſuri erant ſpolijs onuſti.

Vaticinationem multiplici ſucceſſu exitus comprobauit: nam biduo, triduoue poſt, eo die quo Pater prædixerat, nuncius aduenit; noſtriq. ſpolijs onuſti dicta ſubinde die reuerſi ſunt: collatisque inuicem rebus, ac circumſtantijs omnibus; conſtitit eadem ipſa hora, qua Pater Franciſcus Malacæ in tanta locorum diſtantia, pronunciauerat, victoriam contigiſſe: illudque pro maximo miraculo vniuerſa ciuitas habuit: cum nonniſi diuina reuelatione, quæ pronunciata ſunt à Franciſco, ſciri potuiſſent.

II.

Cum Pater Franciſcus naui Iacobi Pereiræ, cui à Sancta Cruce nomen erat, veheretur; obortaque graui tempeſtate nautæ, ac reliqui vectores timerent, ne procellæ impetus nauem diſcerperet; ipſe omnes hoc metu liberauit; &

Digitized by Google

eam benedicens prædixit; nauem illam non in mari tempeſtatis vi, ſed in nauali diſſoluendam. Deinde Pereiræ nauarcho peritiſſimo denunciat naufragium alterius nauis, quæ vna cum ipſis è portu ſoluerat; & breui ſe illius calamitatis conſpecturum indicia. Nec multo poſt ſedata procella, viderunt ſuper vndas tabulas, & cadauera fluentia; certiſſima diſſipatæ nauis indicia.

Cæterum nauis illa Pereiræ annos prope triginta Patri Franciſco ſuperſtes, quamuis vetuſta, & carioſa, fluctibuſque labefactata, ex tot curſibus, ac tempeſtatibus incolumis ſemper euaſit: quin vectores, inſtitoreſque dictæ prædictioni confiſi in illam certatim ſuas merces imponebant; ac ſine metu naufragij, iacturæque vltro, citroque commeabant. Quocumque appellebat nauis, tumultu, & plauſu populi excipiebatur: & tota iam India illam vocabat nauem Sancti Patris. Demum Duci cuidam Dienſi diuendita, poſt multas nauigationes cum Coccinum appuliſſet, ibique in nauale ſubducta eſſet, vt quaſſata reficeretur, ibidem ſe ipſa diſſoluta eſt: & ſic Xauerij vaticinationem comprobauit.

Cum

Digitized by Google

III.

Cum Xauerius Malaca ad Amboinum inſulam traijceret: cum eo profectus eſt Ioannes de Arauſio Mercator Luſitanus. ſub idem vero tempus claſſe Hiſpanorum vna, & altera Luſitanorum ad Amboinum appulſis, cœpit ſæua lues complurimos vtriuſque claſſis abſumere. itaque Xauerius de more res neceſſarias, & medicamenta à diuitibus conquiſita, egentibus ægrotis ſuppeditabat; à diuite Arauſio eiuſmodi eleemoſynas potiſſimum petens; qui tamen ſua tenacius conſeruans, iam ægrè præſtabat Xauerio frequentius petenti; metuens, ne ſibimet ipſi aliquando deeſſent. Vnde cuidam Franciſco Paleæ Xauerij nomine pro infirmo roganti vinum, ægre dedit: admonens, ſe id Franciſco tum quidem dare; ſed ea conditione; vt in poſterum aliud tale ab eo non poſtularet. Quod vbi Xauerio nunciatum eſt ab eodem Franciſco Palea: Xauerius repente, quid? exiſtimat inquit, Arauſius, poſſeſſionem eorum, quæ habet, fore diuturnam; & conſumpturum ſe eſſe ſuum vinum? errat certo; ſciat, ſe in hac ipſa inſula eſſe moriturum, & eius bona in vſum pauperum ceſſura. & poſtea eum monuit, vt libenter pro infirmis petita præſtaret, animæque ſuæ conſu-

leret: quandoquidem illa eſſet vltima terra, in quam de naui excenſurus erat.

Prædictioni reſpondit euentus. diſcedens enim Pater Franciſcus ex Amboino in Molucam, in eadem inſula reliquit Arauſium. Poſtmodum cum in Ternate inſula, quæ vna eſt ex Molucis, poſt multos dies ſacrum faceret in magna populi frequentia: poſt offertorium, conuertens ſe de more ad populum dixit: Orate fratres pro anima Ioannis de Arauſio, qui modo in Amboino expirauit; & commendate illam Deo: heri ſacrum pro illo feci, & hodie iterum facio. ad hæc mirati qui aderant, poſt mutuos præ ſtupore intuitus, quæſiuere inter ſe; qua tandem ratione id ſcire Franciſcus potuiſſet, cum ab eo loco diſtaret Amboinus paſſuum millibus amplius ducentis; & neminem per eos dies inde veniſſe conſtaret. admiratione deinde in expectationem verſa, notatur res dieſque ab ijs, qui audierant: & tamdiù fuere de re dubij, donec interiectis duodecim diebus, naui ex Amboino vectus Raphael Caruallius, Arauſij mortem nunciauit: id quod etiam ex litteris à Ioanne Derio ad Xauerium miſſis, & à Caruallio delatis certo conſtitit; illum nimirum eſſe mortuum in loco Tibiquiſanis eiuſdem inſulæ: & temporibus

ribus

ribus præterea,ac rebus inter ſe comparatis, omnia cum Franciſci prædictione congruere comperta ſunt. Quare nemini dubium fuit, quin id Xauerius diuinitus cognouiſſet. adeoque illum, tanquam prophetiæ dono præditum, omnes ſuſpicere cœperunt.

IV.

Meliapore quidam mercator erga Patrem Franciſcum maxime pius illum ſalutauit in digreſſu, volens nauigare Malacam: inſtanterque petijt aliquid, conſeruandæ illius memoriæ cauſa. Xauerius è collo detractam precariam coronam ei dedit, commendans, vt eam magni æſtimaret; & ſimul ei promiſit, quòd quamdiù illam apud ſe haberet, non eſſet in mari periturus. quod ita prorſus euenit. Nam in ea nauigatione; cum iam eſſet propè Malacam, longiſſimè à Meliapore; nauis, qua vehebatur, vi tempeſtatis abrepta in mari perijt; & deſiliens mercator cum nonnullis alijs vectoribus in tabulata, quæ ex lignis raptim compoſuerant; in alto mari alienato à ſenſibus animo deliquium, ſeu animi extaſim paſſus eſt: in qua ſibi videbatur proprijs oculis inſpicere Patrem Xauerium, & cum illo colloqui in eodem loco, à quo profectus fuerat, & à Xauerio acceperat precariam coronam.

demum

demum quinto poſt die , ex quo deſilijt in ea tabulata, ab illa animi extaſi , velut ab alto ſomno experrectus , repentè ſe vidit in littore Negapatani prope Meliaporem ſaluum, & incolumem, ereptum à fluctibus , amiſſis , marique abſumptis reliquis omnibus, qui cum eo in tabulata deſilierant: quia neque amplius illi, neque ea comparuerunt.

V.

Cum Pater diſcederet ex Moluco , & traijceret in inſulam Mori, lætis omnibus, qui nauigio vehebantur: in medio curſu certo quodam die quaſi indignans ſurrexit, & ſcindens veſtem exclamauit: IESV, illi homines, qui occidunt illos homines! cæterum vectores nouitate permoti, ad Xauerium accurrunt; & quid rei eſſet, percunctantur: tùm ille in ſe rediens, re diſſimulata, nihil eſſe reſpondit. Verum cum nauis ad inſulæ portum appulit, comperiunt quoſdam Luſitanos in littore à latronibus fuiſſe interfectos eo ipſo tempore, quo Pater prædicta verba protulerat in naui.

VI.

Ioannes Durus Mercator adoleſcens ex Ceilano profectus in vrbem ſancti Thomæ, conuenit Patrem Franciſcum Xauerium; vt cum illo confi-

Digitized by Google

confiteretur. confeſſione peracta à Franciſco petit; vt ſemet vitæ ſocium accipiat; quod tandem poſt multas preces obtinuit; & opes ſuas in pauperes diſtribuere cœpit. poſtea tamen à communi hominum hoſte ſollicitatus, à Franciſci obedientia ſe abduxit; & cum in quædam peccata incidiſſet, mercibus in nauiculam occultiſſimè impoſitis, Xauerio inſcio, vt credebat, parabat fugam. tum Pater occultæ fugæ conſilium diuinitus cognoſcens, ſubito per puerum eum iam iam è portu ſoluturum ad ſe vocari iubet: quo nuncio vehementer admiratus conſtitit; dubius quid ageret: ſed rem diſſimulans tandem decreuit ad Franciſcum vocantem ire: quem vix limen domus attingentem, aſpiciens Pater, Peccaſti, inquit, peccaſti. Quibus ille auditis ſubmiſſo capite reſpondit; Verum eſt, peccaui: cui adiunxit Franciſcus, Accede igitur ad confeſſionem. quibus verbis Durus adeò fuit commotus; vt domum profectus, eo ipſo die nauigium vendiderit; & facta confeſſione, atque in pauperes mercibus diſtributis, ſocium ſe, vt antea, Xauerio conſtanter adiunxerit.

Cum illo itaque traiecit in inſulas Molucas, & iterum Malacam venit. inde in deſertam inſulam delatus, cum in æde quadam ſacra moraretur

retur : de nocte grauiter tentatus fuit a dæmone; & (incertum vigilans an ſomnians) inſolita aliqua vidit . nec ita multo poſt, cum ſua delicta de more confiteretur, viſionem cælauit . at Xauerius re diuinitus cognita in confeſſione, ex eo quærit, quidnam rei in deſertæ inſulæ templo ei contigerit . nihil vero, inquit ille: cum Pater inſtaret iterum, & ſæpius : ſemper viſionem cælauit . tandem Franciſcus, vt vidit illum ex compoſito viſa celare ; ipſemet omnia enarrare cœpit . quod audiens Durus, obſtupuit : & cognouit Deum in Franciſco habitare ; ac demum cum illo redijt in gratiam ; cui poſtea Xauerius denunciauit, fore vt Franciſcanorum inſtitutum, ac diſciplinam amplecteretur, ibique æternam ſalutem eſſet conſequuturus. Prædictioni non defuit euentus. Durus enim Religionem ſancti Franciſci ingreſſus eſt.

VII.

Cum Xauerius aliquando Machai apud Sinas Petrum Vellium latrunculis ludentem in domo aliena conueniret, ab eo petijt eleemoſynam ad opus faciendum : ei Vellius tradidit clauem arcæ nummariæ, auferre iubens, quot vellet nummos. Xauerius adiuit domum illius ; & tercentis nummis aureis ex arca depromptis.

Vellio

Digitized by Google

Vellio reddidit clauem. qui rediens domum, & aperiens arcam nummariam, nullam pecuniam ex ea cognouit defuiſſe: & ſciſcitanti à Xauerio, quantum auri abſtuliſſet; Pater reſpondit, ſe deprompſiſſe tercentos aureos: cui Vellius ſe reperijſſe dixit omnes, quot quot habebat in arca nummos, nulloſq. defuiſſe: addiditque, ei ſe arcæ clauem eo animo tradidiſſe, vt ex æquo dimidiam triginta millium aureorum, qui aderant, partem ſibi demeret: cui Xauerius: Ego vero tibi Velli in Dei nomine polliceor: nunquam Deum tibi defuturum dum vixeris, & tibi ſemper ſuppeditaturũ abundanter ea, quæ tibi opus erunt; & omnes tibi liberali animo, & voluntate largituros: quinimo diuinitus ſupremum vitæ diem agnoſces. Nec Vellium Franciſcus fefellit: quia licet ei acciderint multa, quibus eſset caſurus in paupertatem, niſi omnes eum liberaliter iuuiſſent: nihil tamen illi aliquando pro ſe, & pro ſua familia defuit.

Multos igitur poſt annos diuinitus de inſtanti morte Vellius præmonitus rem ſuam familiarem magna ex parte in pauperes prius diuiſit: miſſas celebrari pro anima ſua iuſſit: propinquis, & amicis vltimum vale dicens; Xauerij prædictionem, eiusq. euentum lætus ijs expoſuit; qui

eum

Digitized by Google

eum delirare credebant. At vero cum interfuiſſet miſſæ, ſolemni ritu defunctorum celebratæ; ipſe ſe in feretro compoſuit tapete coopertus, mortem ſenex expectans. Finita miſſa, & dicto à Sacerdote reſponſorio, Requieſcat in pace: accurrerunt famuli eius, vt auferrent tapetem, credentes viuum eſſe: ſed ille iam animam creatori ſuo reddiderat. quæ res comprobauit Xauerij vaticinationem.

Haec ſunt, Pater Beatiſſime, quæ ex legitimis actis huius cauſæ dicenda fuerunt de vita, & moribus Serui Dei Franciſci Xauerij Societatis Iesv; ac de miraculis illius interceſſione, & meritis factis. Quibus latius in pluribus Congregationibus diligenter perpenſis, atque diſcuſſis Cardinales Congregationis Sacrorum Rituum in eam ſententiam vnanimes venerunt: Poſſe Sanctitatem Veſtram (ſi ei placuerit) ad vlteriora procedere, & Canonizationem Serui Dei Franciſci Xauerij iuxta Sacros Romanæ Eccleſiæ ritus perficere, & ſolemniter celebrare.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google